

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, професора **Галети Ярослава Володимировича**
на дисертаційну роботу Шевченка Олександра Вікторовича на тему:
«Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів у процесі фахової підготовки», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність дослідження. Процеси глобалізації та інформатизації, що відбуваються сьогодні в світі, стрімке розширення інформаційного простору зумовлюють особливу актуальність таких сфер професійної діяльності, що пов'язані із збиранням, оцінкою та аналізом інформації з подальшою реалізацією з урахуванням актуальної ситуації та прогностичних тенденцій. Зростання попиту на фахівців у галузі журналістики (політичної, економічної, військової і т.д.) зумовлює необхідність вдосконалення форм та методів професійної підготовки фахівців означеного напрямку. Обробка великих потоків інформації, її систематизація, аналіз та прогнозування складає основу професійної діяльності майбутніх журналістів, що в свою чергу вимагає достатньо високого рівня аналітичної компетентності, аналітичних умінь та навичок.

У контексті зазначеного вважаємо дисертаційну працю Шевченка Олександра Вікторовича «Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів у процесі фахової підготовки» актуальною, спрямованою на формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх фахівців, удосконалення освітнього процесу підготовки бакалаврів як важливої проблематики у галузі знань освіта.

Науковий апарат дисертації є логічним та доцільним. Об'єкт, предмет, мета, гіпотеза, завдання взаємопов'язані та знайшли своє розкриття в основному змісті роботи, а також у висновках. Аналіз генези розвитку уявлень щодо сутнісних ознак аналітики як виду інтелектуальної діяльності свідчить про незаперечний інтерес науковців та практиків до проблем аналітичної діяльності, її ролі у вирішенні завдань розвитку особистості та суспільства в цілому. Позитивним моментом у дослідженні є всебічний аналіз зазначеної проблеми в ракурсі філософської та психолого-педагогічної літератури, що дозволило автору обґрунтувати та розкрити теоретико-методичні основи дослідження.

Саме тому логічно, що об'єктом дослідження визначено процес формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів у ВВНЗ., а предметом дослідження – педагогічні умови формування інформаційно аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів у процесі фахової підготовки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що уперше: що вперше: уточнено зміст і структуру формування інформаційно аналітичної компетентності у майбутніх військових журналістів в контексті визначених

критеріїв (мотиваційно-ціннісний, змістовно-процесуальний, інформаційно-комунікативний, аналітично-творчий, рефлексивно корекційний) та рівнів (високий, вище середнього, середній, низький) сформованості досліджуваної компетентності; розроблено та експериментально перевірено модель формування інформаційно-аналітичної компетентності у майбутніх військових журналістів в процесі їх фахової підготовки визначено педагогічну сутність поняття «інформаційно-аналітична компетентність майбутнього військового журналіста» яке ґрунтується на здатності ефективно виконувати професійну діяльність у сфері журналістики в умовах воєнного стану, спираючись на глибоких знаннях, сформованих уміннях, навичках та особистісних якостях, необхідних для об'єктивного та результативного висвітлення подій під час воєн та збройних конфліктів; узагальнено педагогічні умови формування інформаційно-аналітичної компетентності у майбутніх військових журналістів у процесі професійної підготовки в межах реалізації ОК за ОП «Журналістика», «Військова журналістика», «Зв'язки з громадськістю у збройних силах» та ін. споріднених ОП; усвідомлення майбутніми журналістами на рівні переконань значущості інформаційно-аналітичної компетентності для професійної діяльності, формування професіоналізму і патріотизму у процесі фахової підготовки, впровадження в практику ЗВО та громадських організацій методичних рекомендацій до проведення тренінгів в умовах наближених до бойових умов»); розроблено, науково-обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність впровадження моделі формування інформаційно-аналітичної компетентності у майбутніх військових журналістів у процесі професійної підготовки, яка в своїй структурі містить взаємопов'язані блоки (теоретико-цільовий, організаційно-змістовий, діагностично-результативний), відображає педагогічні підходи і принципи професійної підготовки майбутнього військового журналіста, визначає педагогічні умови, які сприяють формуванню інформаційно-аналітичної компетентності майбутнього військового журналіста у процесі фахової підготовки, засоби, форми і методи їх реалізації, розкриває структурні компоненти та визначає критерії й рівні сформованості формування інформаційно-аналітичної компетентності у майбутніх військових журналістів у процесі професійної підготовки; набули подальшого розвитку науково-теоретичні положення про сутність, зміст та особливості формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів в процесі їх фахової підготовки та розроблений навчально-дидактичний інструментарій щодо формування інформаційно-аналітичної компетентності у майбутніх військових журналістів у процесі фахової підготовки; розроблено та впроваджено в практику закладів вищої освіти та громадських організацій навчальний тренінг «Головне завдання журналіста в умовах війни – вижити!»).

Ступінь обґрунтованості використаних методів, отриманих результатів і положень дисертації. Дисертаційна праця виконана на належному науково-методологічному рівні. Вивчення нормативно-правових документів, наукових педагогічних праць українських і закордонних дослідників дало дисертанту змогу обґрунтувати актуальність дослідження та ключові положення наукової праці. Задля досягнення мети й розв'язання поставлених завдань було використано комплекс методів: теоретичні методи:

аналіз наукових, методичних та нормативних положень щодо визначення сутності і змісту підготовки майбутніх військових журналістів, а також змістової складової інформаційно-аналітичної компетентності майбутнього військового журналіста; синтез, порівняння, прогнозування – для узагальнення досліджень щодо застосування форм, методів та засобів формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутнього військового журналіста у процесі професійної підготовки та визначення відповідних педагогічних умов; теоретичне моделювання – для розроблення моделі формування інформаційно-аналітичної компетентності журналіста у процесі професійної підготовки; майбутнього військового – емпіричні методи: спостереження – для вивчення реального стану проблеми в педагогічній практиці; анкетування, бесіда, тестування, самооцінка – для визначення рівня сформованості інформаційно-аналітичної компетентності майбутнього військового журналіста на кожному етапі професійної підготовки; – експеримент – для перевірки ефективності впровадження моделі формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутнього військового журналіста у процесі професійної підготовки було застосовано діагностичний (констатувальний), дослідницький контрольний (заклучний) педагогічний експеримент; (формувальний), – методи обробки результатів дослідження: кількісний і якісний аналіз, методи математичної статистики, які застосовуються з метою перевірки ефективності впровадження в освітню практику закладів вищої освіти розробленої моделі формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутнього військового журналіста у процесі професійної підготовки та відповідного дидактичного забезпечення.

Загалом вірогідність результатів наукової праці забезпечено методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних положень дисертації; доцільністю вибору комплексу методів дослідження; ґрунтовним опрацюванням наукових доробків українських і закордонних учених, а також низки нормативно-правових документів; позитивними результатами експериментальної перевірки результатів дослідження.

Значення одержаних результатів для науки і практики й рекомендації щодо їх можливого використання. Уважаємо, що матеріали дисертаційної праці мають вагоме практичне значення і полягає в тому, що уперше було розроблено та впроваджено в освітню практику ЗВО: навчально-дидактичний інструментарій, який включає в себе: збірник ситуаційних завдань і тестів, що спроектовані на засадах міжпредметної інтеграції; навчальний тренінг «Головне завдання журналіста в умовах війни – вижити!»; модель формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів у процесі професійної підготовки; визначено та узагальнено педагогічні умови формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів процесі професійної підготовки. Результати та висновки дисертаційного дослідження можуть бути використані педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти з метою вдосконалення змісту та технології підготовки висококваліфікованих 37 журналістів та військових журналістів, а також з метою формування інформаційно-аналітичної компетентності у майбутніх військових журналістів.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях.

Основні положення кваліфікаційної роботи викладено у 7 наукових працях, з них: 4 статті у фахових наукових виданнях, зареєстрованих МОН України; 3 публікації апробаційного характеру у збірниках матеріалів конференцій.

Аналіз змісту публікацій засвідчує, що наукові положення, отримані результати дослідження повною мірою представлено в друкованих наукових працях. Результати дослідження презентовано на численних науково-практичних конференціях різних рівнів.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності. Порушень академічної доброчесності в дисертаційній праці Шевченка Олександра Вікторовича не виявлено. У роботі дотримано етичні принципи й правила, визначені в Законі України «Про освіту» (2017р.).

Дискусійні положення, зауваження і побажання до змісту дисертаційної роботи. Позитивно оцінюючи наукове й практичне значення дисертаційної праці Шевченка Олександра Вікторовича, висловимо певні зауваження й побажання:

1. У розділі 1 автор акцентує увагу на роль категорії інформаційна культура, розкриваючи зміст досліджуваного феномену, проте недостатньо приділена їй увага. На мою думку, дослідження категорії «інформаційна культура» дозволить більш деталізовано представити компонентну структуру та змістове наповнення інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів враховуючи проблему інформаційного шуму.
2. Вважаю, що компоненти інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів представлені на сторінці 111 є доволі вузькими і виконують роль характеристик ніж компонентів.
3. У розділі 3(стор. 182) запропоновано використати середнє арифметичне для кількісного аналізу рівня розвитку **інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів**. На мою думку достатньо було б порівнювати розвиток за кожним критерієм, оскільки вага кожного із зазначених критеріїв очевидно відрізняється.
4. Представлена робота набула б ще більшої ваги, якщо б дослідник акцентував увагу на процес становлення інформаційного суспільства в Україні та його вплив на журналістику і відповідно підготовку фахівців даної галузі.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Шевченка Олександра Вікторовича *"Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх військових журналістів у процесі фахової підготовки"* є завершеною, цілісною кваліфікаційною роботою, що має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, відповідає чинним вимогам, зокрема "Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)" затвердженого Кабінетом Міністрів України від 23 березня 2016 року №261 зі змінами, "Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення

разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії" затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р № 44 зі змінами, а її автор - Шевченко Олександр Вікторович заслуговує присудження ступеня доктор філософії з галузі знань 01 "Освіта/Педагогіка" за спеціальністю 011 "Освітні, педагогічні науки".

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук,
професор, в.о. декана факультету освітніх наук
та мистецтв Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка

Ярослав ГАЛЕТА

